

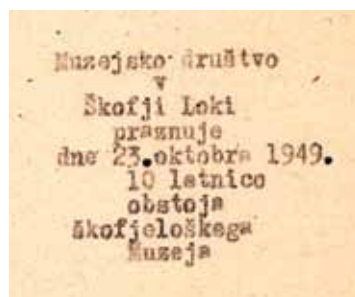
»Kušnu« bi jih človek, vrle Škofjeločane!

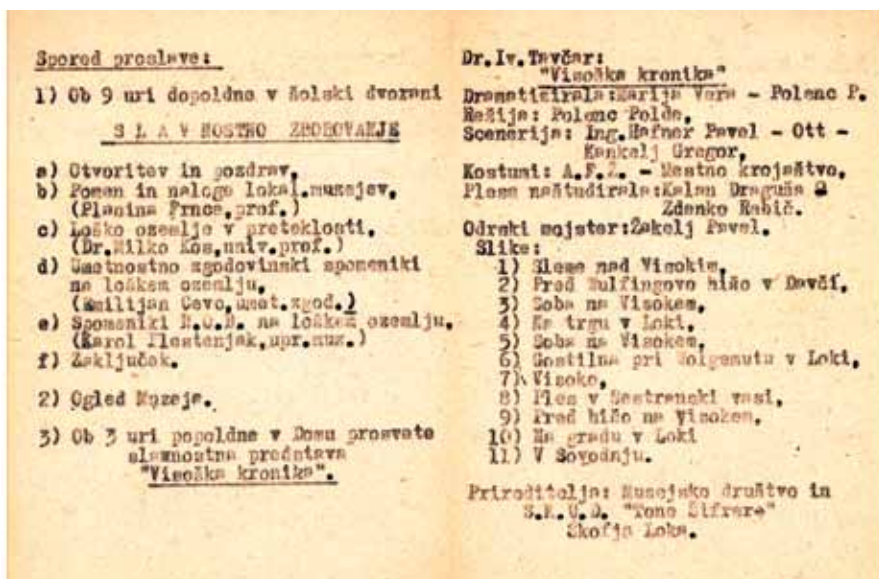
Tako je zapisala novinarka Vesna Marinčič 31. avgusta 1963, v takratni Mladini. V svojem hudomušnem tekstu pošlje Tavčarja na Loški grad, ona pa se pogovarja z igralci in opisuje vzdušje ob predstavi Visoške kronike. Za svoj celostranski članek pravi: »Grda izmišljotina o tem, kako je šel Tavčar na teren na Škofjeloške poletne prireditve. Vse drugo je res.«

Res je tudi, da smo leta 2013 zamudili kar nekaj jubilejev, ki bi jih Loka morala obeležiti: devetdesetletnico smrti Ivana Tavčarja, petdesetletnico uprizoritve Visoške kronike na prostem, na Loškem gradu, in štiridesetletnico iste uprizoritve v avditoriju na grajskem vrtu. Poljanci so se svojega rojaka spomnili s Tavčarjevo poljansko retrospektivo, obenem pa počastili stoletnico rojstva Igorja Torkarja, ki so ga vzeli kar za svojega.

Skupaj z Andrejem Šubicem, ki je »spiritus agens« kulturnega dogajanja v Poljanah, smo ugotovili, da so Tavčarjeva dela v gledališču uprizarjali le Poljanci in Ločani. Dramatizirali so: *Visoško kroniko* (Polde Polenec z Marijo Vero, leta 1949), *Cvetje v jeseni* (Osip Šest, 1951, in Miran Hercog, 1993), *Raubarskega cesarja* (Igor Torkar, 1973), *V Zali* (Polde Polenec, 1973), *Šarucovo slivo* (Andrej Šubic in Boris Pintar, 1981), *Holekovo Nežiko* (Miran Hercog, 1981), *Hudiča in angela* (dramatizacija Visoške kronike za Šentjakobsko gledališče, Igor Torkar, 1981) in *Coprniško krvavo rihito – Sojenje Agati Schwarzkoblerjevi* (Ludvik Kaluža, 1998).

Visoško kroniko je na Loškem gradu posnela TV Ljubljana (1963), v režiji Antona Martija in priredbi Saše Vuge. Žal tega posnetka (dolga je bil 117 minut) v televizijskem arhivu ni več. Poljanci so s *Cvetjem v jeseni* gostovali leta 1962 v Mestnem gledališču ljubljanskem, 1963 in 1993 v Škofji Loki ter Sovodnju ob Soči (Savogna d'Isonzo), v Italiji. Istega leta so posneli televizijski film v ljubljanskih studijih. Z *Raubarskim cesarjem* so leta 1973 gostovali na

Sporod proslave ob desetletnici škofjeloškega muzeja, 23. 10. 1949.

(hrani: Jernej Antolin Oman)

Loškem gradu, in 1977 v Šentjakobskem gledališču, ter leta 1973 v avtentičnem okolju posneli tudi televizijsko igro. Poljsanske izvedbe so vse zaigrane v domačem narečju.

»Misel o poletnih kulturnih prireditvah v Škofji Loki je bila rojena skoraj nezavedno leta 1951 ob stoletnici rojstva rojaka pisatelja Ivana Tavčarja. Takrat je poseben pripravljalni odbor, ki je deloval v okviru Muzejskega društva, pripravil obsežen kulturni program v počastitev tega pomembnega jubileja. Poleg drugih prireditev sta bili na sporedu tudi dramski uprizoritvi Tavčarjevih del *Visoške kronike* in *Cvetja v jeseni*,« pravi Janko Krek v prispevku Prve Škofjeloške poletne prireditve, objavljenem v Loških razgledih 10/1963.¹ Tu se Janko Krek moti, saj je Muzejsko društvo Škofja Loka 23. oktobra 1949 obeležilo 10-letnico ustanovitve Loškega muzeja in skupaj s SKUD »Tone Šifrer« pripravilo uprizoritev Visoške kronike, ki sta jo dramatizirala Marija Vera in Polde Polenc, ki je bil tudi režiser, kar Polenc potrjuje v intervjuju za Delo (1973). Cvetja v jeseni tega leta, po dosegljivih dokumentih, niso uprizorili.

Odmevne Škofjeloške poletne prireditve, ki so jih Ločani organizirali pred petdesetimi leti, so bile odraz bogate tradicije društvenega in kulturnoprosvetnega življenja v našem mestu. Če citiram Janka Kreka, »je Loka med prvimi slovenskimi mesti dobila čitalnico, med dvema vojnama se je kulturna dejavnost razvijala kar v dveh društvih in v dveh dvorana, če pa sežemo še nazaj na uprizorjanje Škofjeloškega pasijona, lahko trdimo, da imamo vsaj dvestopetde-

1 Krek, Prve Škofjeloške poletne prireditve, str. 222.

*setletno tradicijo na področju gledališkega amaterskega delovanja.*² Pripravljalni odbor, pod vodstvom dr. Branka Berčiča, je spomladi načrtoval štirinajstdnevni program, ki se je odvijal od 24. avgusta do 1. septembra 1963. Začelo se je s skromno komemorativno slovesnostjo na Visokem in nadaljevalo z večkrat odigrano Visoško kroniko, naslednje dni je sledil klubski večer v grajski kapeli, z branjem Tavčarjevih del, s spremljavo Študentskega okteta, folklorni nastop jeseniške Svobode, v dvorani DPD Svoboda na Spodnjem trgu je bil koncert pianistke Marije Kocijančič, tenorista Poldeta Polenca in tria bratov Lorenz. V isti dvorani so se dan kasneje na literarnem večeru zbrali slovenski književniki; svoja dela so brali France Bevk, Tone Seliškar, Mira Mihelič, Matej Bor in Lojze Krakar. Za zaključek so 1. septembra igralci KUD Ivan Tavčar iz Poljan zaigrali Cvetje v jeseni. Devet predstav Visoške kronike, dve Cvetja v jeseni in ostale spremljevalne prireditve so v desetih dneh privabile več kot 12 000 obiskovalcev iz bližnje in daljne loške okolice, iz vseh krajev Gorenjske, Ljubljane, Primorske do Gorice in Trsta ter Celovca. Zgodilo se je celo, da so kljub dežju vztrajali do konca predstave. 31. oktobra je ljubljanska televizija Visoško kroniko, ki jo je 24. septembra posnela na magnetoskopski trak, predvajala za jugoslovansko televizijsko omrežje. To je bila prva amaterska predstava na programu TV Ljubljana.

V Visoški kroniki je sodelovalo okrog 170 igralcev in statistov. Dramaturg in režiser Polde Polenec je v svoji karieri režiral 20 gledaliških predstav in kot je sam

Prizor iz Visoške kronike (1963). (hrani: Arhiv Televizije Slovenija)

2 Krek, Kulturnoprosvetno življenje v Škofji Loki, str. 236.

dejal, brez nagrade, delal pa zagotovo toliko kot poklicni režiserji (danes imamo v Loki profesionalizirano novodobno Processio Locopolitana!³). Naj omenim v tistem času nekaj pomembnejših loških gledališčnikov, ki so bili vseh slojev. Vlogo Polikarpa je odigral takratni direktor Kroja Vinko Primožič, sodelovali so še odvetnik Franc Goličič, prizadevni muzejski delavec, dežnikar Lovro Planina, neumorna kulturnica Poldka Štiglic, pripovednik Lojze Zupanc, prvi režiser v loškem gledališču po letu 1945 Jože Audič, pobudnik eksperimentalnega gledališča Oder - galerija Peter Jamnik, občasna režiserja Zdenko Furlan in Franc Kovač ter Janko Trdina, Pepe Guzelj, Slavka Primožič, Zvezdana Zadnik, Janez Ziherl idr. Na zadnjih dveh uprizoritvah sta gostovala član ljubljanske Drame Jurij Souček, v vlogi Polikarpa, in loška rojakinja, dramska igralka Mileva Zakrajšek, v vlogi Pasaverice. Sceno je pripravil arhitekt Viktor Molka, kostumografka je bila Milena Kumer. Kostume sta posodili podjetji Triglav - film in Film - servis iz Ljubljane.

Ob praznovanju tisočletnice Škofje Loke in petdesetletnici smrti Ivana Tavčarja (1973) so z ureditvijo stalnega gledališča na prostem na grajskem vrtu zopet oživele Škofjeloške poletne prireditve. Loško gledališče je pod vodstvom Poldeta Polenca ponovno pripravilo Visoško kroniko. Večina protagonistov izpred desetih let je še sodelovala, nastopilo je 40 igralcev in okrog 100 statistov. KUD Ivan Tavčar iz Poljan je v dramtizaciji in režiji Igorja Torkarja zaigral krstno uprizoritev po Tavčarjevih delih, prirejenega Raubarskega cesarja v poljanskem narečju.

Lepo zamišljene poletne prireditve na žalost niso nikoli zaživele tako, kot so bile načrtovane.

VIRI IN LITERATURA:

Krek, Janko: Prve Škofjeloške poletne prireditve. V: *Loški razgledi* 10, Škofja Loka: Muzejsko društvo, 1963, str. 222–227.

Krek, Janko: Kulturnoprosvetno življenje v Škofji Loki v zadnjih letih (od 1958 do 1971/72). V: *Loški razgledi* 19, Škofja Loka: Muzejsko društvo, 1973, str. 236–242.

Malovrh, Lojze: Škofja Loka v jubilejnem letu. V: *Loški razgledi* 21, Škofja Loka: Muzejsko društvo, 1974, str. 253–268.

Marinčič, Vesna: »Kušnu« bi jih človek vrle Škofjeločane! V: *Mladina*, 31. 8. 1963. Arhiv TV Slovenija.

Tavčar na domačem, poljanskem odru. E-pošta Andreja Šubica, 19. 8. 2013.